ข้อหารือกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ข้อหารือ ปั๊มลม (Air Compressor) และถังแรงดัน (Pressure Tank) เข้าข่ายเป็นภาชนะรับความดันตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือไม่

หน่วยงานที่หารือ สถานประกอบกิจการเอกชน

หน่วยงานตอบข้อหารือ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

ประเด็นข้อหารือ บริษัท ท จำกัด ประกอบกิจการ รับเหมาก่อสร้างในส่วนงานระบบ เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบปรับอากาศ ระบบดับเพลิง ระบบห้องอบสี พ่นสี โดยเครื่องปั๊มลมเป็นปั๊มลมชนิดลูกสูบ (Reciprocating Air Compressor) ติดตั้งพร้อมถังสำรองลมแนวนอนเส้นผ่านศูนย์กลาง ๔๕๐ มิลลิเมตร ความหนาของถัง ๔ มิลลิเมตร แรงดันที่ใช้งานปกติอยู่ที่ ๘.๘๓ บาร์ หรือ ๘๘๓ กิโลปาสคาล ทำหน้าที่อัดลม และส่งลมเข้าสู่ถังแรงดัน และถังแรงดันเป็นถังลมทรงกระบอกแนวตั้ง (Vertical Air Receiver Tank) เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ความหนาของถัง ๘ มิลลิเมตร แรงดันที่ใช้งานปกติอยู่ที่ ๕.๘๘ บาร์ หรือ ๕๘๘ กิโลปาสคาล เป็นถังหลักในการกักเก็บลมก่อนจ่ายเข้าสู่ระบบลมภายในโรงงานสำหรับงานต่าง ๆ บริษัทฯ มีประเด็นขอหารือว่า ปั๊มลม (Air Compressor) และถังแรงดัน(Pressure Tank) เข้าข่ายเป็นภาชนะรับความดัน ตามกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือไม่

ข้อกฎหมาย กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔

ฯลฯ

ข้อ ๓ ในกฎกระทรวงนี้

ฯลฯ

“ภาชนะรับความดัน” (pressure vessel) หมายความว่า ภาชนะปิดที่มีความดันภายในภาชนะและภายนอกภาชนะแตกต่างกันมากกว่า ๕๐ กิโลปาสคาลขึ้นไป และให้หมายความรวมถึงถังปฏิกิริยา (reactor) แต่ไม่รวมถึงภาชนะบรรจุก๊าซทนความดัน

ฯลฯ

ข้อ ๙๓ บทบัญญัติในหมวดนี้มิให้ใช้บังคับแก่

ฯลฯ

(๑) ภาชนะรับความดันที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางภายในน้อยกว่า ๑๕๒ มิลลิเมตร

(ข) เก็บน้ำร้อนที่มีอุณหภูมิน้อยกว่า ๙๙ องศาเซลเซียส และมีปริมาตรน้อยกว่า ๔๕๐ ลิตร

(ค) ภาชนะรับความดันและบรรจุน้ำที่มีอากาศเป็นตัวสร้างความดันที่มีความดันเกจไม่เกิน ๒ เมกะปาสคาล หรือมีอุณหภูมิไม่เกิน ๙๙ องศาเซลเซียส

(ง) มีท่อส่งของไหลทุกประเภท หรือชิ้นส่วนรับแรงดันส่วนใดส่วนหนึ่งที่ประกอบกันเป็นเครื่องจักร

(จ) ภาชนะบรรจุน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

ข้อ ๙๔ นายจ้างซึ่งมีการใช้เครื่องชงกาแฟแรงดันไอน้ำ เตารีดหรือเครื่องรีดผ้าแรงดันไอน้ำ เครื่องทำความสะอาดแรงดันไอน้ำ หรือเครื่องปั๊มลม และได้ปฏิบัติตามข้อ ๙๗ และข้อ ๑๐๑ แล้วให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามหมวดนี้

ฯลฯ

ข้อ ๙๗ ในการประกอบ การติดตั้ง การทดสอบ การใช้ การซ่อมแซม การบำรุงรักษา การตรวจสอบหม้อน้ำ หม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อน หรือภาชนะรับความดัน นายจ้างต้องปฏิบัติตามรายละเอียดคุณลักษณะและคู่มือการใช้งานตามประเภทที่ผู้ผลิตกำหนดไว้ หากไม่มีรายละเอียดคุณลักษณะและคู่มือการใช้งานดังกล่าว นายจ้างต้องดำเนินการให้วิศวกรเป็นผู้จัดทำรายละเอียดคุณลักษณะและคู่มือการใช้งานเป็นหนังสือ และต้องมีสำเนาเอกสารดังกล่าวไว้ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยตรวจสอบได้

รายละเอียดคุณลักษณะและคู่มือการใช้งานตามวรรคหนึ่งต้องเป็นภาษาไทยหรือภาษาอื่นที่ลูกจ้างสามารถศึกษาและปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยในการทำงานได้

ฯลฯ

ข้อ ๑๐๑ นายจ้างต้องจัดให้มีการบำรุงรักษาหม้อน้ำ หม้อต้มที่ใช้ของเหลวเป็นสื่อนำความร้อน ภาชนะรับความดัน ภาชนะบรรจุก๊าซทนความดัน รวมถึงอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยตลอดระยะเวลาการใช้งาน

ฯลฯ

ตอบข้อหารือ หน่วยงานที่ตอบข้อหารือ พิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏประกอบข้อกฎหมาย จึงได้ตอบข้อหารือ ดังนี้

กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้กำหนดนิยามคำว่า “ภาชนะรับความดัน” (pressure vessel) หมายความว่า ภาชนะปิดที่มีความดันภายในภาชนะและภายนอกภาชนะแตกต่างกันมากกว่า ๕๐ กิโลปาสคาลขึ้นไป และให้หมายความรวมถึงถังปฏิกิริยา (reactor) แต่ไม่รวมถึงภาชนะบรรจุก๊าซทนความดัน ทั้งนี้ เมื่อบริษัทฯ มีการใช้เครื่องปั๊มลมชนิดลูกสูบ (Reciprocating Air compressor) ติดตั้งพร้อมถังสำรองลมแนวนอนเส้นผ่านศูนย์กลาง ๔๕๐ มิลลิเมตร ความหนาของถัง ๔ มิลลิเมตร แรงดันใช้งานปกติอยู่ที่ ๘.๘๓ บาร์ หรือ ๘๘๓ กิโลปาสคาล โดยขณะใช้งานเครื่องปั๊มลมชนิดลูกสูบจะอัดอากาศและเก็บสะสมไว้ในถังสำรองลม และมีการใช้งานถังลมทรงกระบอกแนวตั้ง (Vertical Air Receiver Tank) เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร ความหนาของถัง ๘ มิลลิเมตร แรงดันใช้งานปกติอยู่ที่ ๕,๘๘ บาร์ หรือ ๕๘๘ กิโลปาสคาล เพื่อเก็บสำรองลมก่อนจ่ายเข้าสำหรับใช้งานในกระบวนการผลิต เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า เครื่องปั๊มลมชนิดลูกสูบทำหน้าที่อัดอากาศให้มีความดันสูงและเก็บสะสมไว้ในถังสำรองลมแนวนอน และถังลมทรงกระบอกแนวตั้งทำหน้าที่ในการกักเก็บอากาศที่มีความดันสูง ซึ่งเป็นความดันที่สูงกว่าความดันบรรยากาศที่ ๗๖๐ มิลลิเมตรปรอท หรือประมาณ ๑๐๑.๓๒ กิโลปาสคาล อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบกับลักษณะโครงสร้างของเครื่องปั๊มลมและถังดังกล่าวเป็นภาชนะปิดที่ออกแบบและจัดทำขึ้นเพื่อรองรับแรงดันภายในโดยเฉพาะ และความดันภายในภาชนะและภายนอกภาชนะแตกต่างกัน

มากกว่า ๕๐ กิโลปาสคาลขึ้นไป จึงมีคุณลักษณะตรงตามคำนิยาม “ภาชนะรับความดัน” ดังนั้น เครื่องปั๊มลมชนิดลูกสูบที่ติดตั้งพร้อมถังสำรองลมแนวนอน และถังลมทรงกระบอกแนวตั้ง จึงเข้าข่ายเป็นภาชนะรับความดัน ซึ่งบริษัทฯ ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร ปั้นจั่น และหม้อน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ เครื่องปั๊มลมชนิดลูกสูบให้ปฏิบัติเป็นไปตามข้อ ๙๔ ของกฎกระทรวงฯ ดังกล่าวด้วย

หมายเหตุ อ้างอิงหนังสือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ที่ รง ๐๕๐๔/๗๑๖ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

.....

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กองความปลอดภัยแรงงาน
กลุ่มงานมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงาน
๑๘ ถนนบรมราชชนนี แขวงฉิมพลี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๘ ๙๑๒๘ - ๓๙